

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

«VERGONYA ETERNA A AQUELLS QUE DESPRECIANT SON IDIOMA ALABAN LO DELS ALTRES». — Dante.

De la fonètica catalana aplicada á la llatina

ALS SEMINARISTAS TORTOSINS

Quan, dias enrera, llegirem á la *Re-nai-xença* un article endressat als seminaristas de Girona ab motiu d'esser, aqueixos, contrariats per pronunciar lo llatí segons la fonètica catalana, ens determinarem escriuren quelcom, d'eix assumpto, pera dirhi el nostro pensar y ensemps pera contribuir á la propagació d'unes veritats tan patriòtiques com son les que defensava 'l degá de la premsa catalanista.

Que la pronunciació del llatí deü ésser segons la fonètica catalana, ho prouan diferents rahons ab que nosaltres verificarem la esmentada asserció:

Essent la llengüa llatina una llengüa morta y, per lo tant, avuy, no parlada per cap poble, no 's pot sabiguer com antigüament fou enrahonada.

D' aquí es que quisam dels pobles la enmotllata á llur parlar, y han fet més que be. Y Catalunya que és una nacionalitat ab llenguatge peculiar, tambe és de lògica y conforme l' esperit del bon patriòtisme que la adaptí á son bell parlar. Aixís, donchs, al llegir la paraula *angelus*, del llatí, devèm pronunciar la *g* com ho fem en *angel*; *et sic de cæteris verbis*.

Altra rahó es, que tots els pobles de llengüa neollatina aixís ho fan. Els italians, els francesos y 'ls portuguesos pronuncian la *g* com nosaltres. Tan sols els castellans usan la *g* fortament gutural, gargamellejant.

Ara bé; si una flor no fa estiu, podèm dir que es més que probable que 'ls antichs llatins pronuncian la *g* dolçament, çò es, com nosaltres.

Tambe ho prova altra rahó, y potser la més poderosa, y es que la *g* fortament gutural no es europea, sinó africana è importada á la nacionalitat castellana en els temps de la invasió musulnica: á mes, es derivada de les llengües semitiques y, per lo tant, res te que veure ab la llengüa llatina.

En conseqüència, donchs, creyém que la *g* fortament gutural, dels castellans, no devèm usarla, ja perque som catalans y com á tals pronunciem la *g* dolçament, y ja perque es del tot probable que 'ls antichs llatins may usaren la esmentada *g* semítica.

Lo que nèm dit fins aquí de la *g* catalana, tambe ho podèm dir de la *s*; donchs tots sabèm que la nostra parla té dues menes de *s*: una senzilla que 's pronuncia dolçament després de vocal, com en *casa*; y una altra de doble que 's pronuncia fortament, y se n'escriuen dues després de vocal, com en *cassar*; y una sola després de consonant, com en *llansa* ó *llança*, ab cedilla, que és lo mateix.

Donchs bé; la fonètica de la llengüa llatina tambe les té eixes dues menes de *s*, y les té com el catalá; aixís s' escriu *Missa* ab dues *ss* com en catalá, y *Derthusá* ab una sola *s* que deü pronunciar-se dolçament com la *s* de *Tortosa*. Sen aixís, es més que lògich que nosaltres, els catalans, parlèm lo llatí ab els caracters distintius que l' embelleixen y son parions del nostro parlar, com á fil primogenit que n' es del llatí.

Altra tant podriam dir de la pronunciació de la *c* que, per degeneració, 's fa enmotllantla en la *c* castellana, y no deü ser aixís; sinó que devèm enmotllarla en la *c* catalana, com ho fan els demès pahissos de llengua neollatina; aixís, per exemple, al llegir les paraules *licet* y *necessarium*, devèm pronunciar la *c* com ho fem en catalá en les paraules: *necessari* y *licit*, y no la *c* castellana de *necesario* y *li ilo*.

En quant l' ús de la *j* catalana hi han opiunions. Mes, nosaltres, atenent á que 'ls llatins may la usaren, per posarhi en son lloch la seva propia *i*, ens decantèm en no ferne ús, y seguir la fonètica llatina: cosa que, avuy dia, fins els llatinistas moderns ja no la usan la *j* sinó la *i* llatina, com deü ésser; aixís, donchs, no escriuen *subjectum* sinó *subiectum*.

Aqueixa tasca de catalanisar el llatí es patriòtica y ensemps basada en la rahó del modo de ser de la llengüa llatina. Será, donchs, feyna molt lloable lo propagar eixes idees; y 'ls qui tenen llurs estudis fonamentats en la llengüa llatina, farán moltíssim bé en parlar el llatí segons la nostra articulació; perque, del contrari seria envergonyirnos dels distintius tan escayents d' una rassa que, potser més que cap, pot vanagloriarse de parlar una llengüa la més primogènita del llatí.

Y com á testimonis de lo que hèm afirmat: de la fonètica catalana aplicada á la llatina, podèm dir que 'l Dr. Morgades, bisbe que fou de Barcelona, aixís ho feya, y que 'l Dr. Torres, bisbe actual de Vich, aixís ho fá, com, també,

tots aquells clergues qui han fet llurs estudis en la Universitat Gregoriana de Roma.

Femho, donchs, aixís. Y vosaltres seminaristas catalans de Tortosa á qui dedico eix article, ara que sou joves, acostumeuvos á parlar el llatí ab l' articulació que heu après dels llavis de vostres bones Mares, y, fentho aixís, demostrareu que sou fills d' una rassa que sab estimar sa llar, sa llengüa y ses santes tradicions, quin ideal polítich és el més noble y cristiá que pot niar en els cors joves y abrusats de fè y esperances, que simbolisan el porvenir d' un poble digne de mellor sort.

Tingau sempre present, preuhats seminaristas, que l' amor de Patria está estretament entrelaçat ab l' amor á Deu; y que 'l servir les costums, les tradicions, lo caràcter y tota la idiosincrasia de la nostra antiga nacionalitat, profonament cristiana, es una tasca tan santa com patriòtica.

Jordi Jordà.

Tortosa, Abril de 1901.

LO CACIQUISME

Al pensar tan sols lo que significa la paraula *caciquisme*, al pensar en los grans mals que ocasiona, tindriam de pujarnos la sanch al cap, donchs es imposible que sapiguent lo que es aquella plaga, no se la aborrexí y desprechi per poch sentit comú que 's tingui y per migrada que sigui la noblesa dels propis sentiments.

Un cacich no es precisament un home alt y poderós, donchs no tots los que 's trovan en aquet cas abusan de las circunstancias. Un cacich es una figura plena de superbia, que ab la més gran arbitrariedad pretén trepitjarho tot, fa tota mena d' abusos y usa malament de la autoritat de que gosa.

Al caciquisme podem calificarlo com una *filoxera* devastadora ¡ay del poble que 's veu invadit per ella! per que no podrá obtenir bon fruyt, per més bé que 's conresi y per bona voluntat que hi hagi. Han de quedar inutilisats sos esforços, si no 's procura fer desaparèixer la plaga; y pera lliurarnos d' ella es precis treballar ab mol interés, evitant sempre que pugui altra vegada ficarse en lo poble.

D' eixa *filoxera* neix aquella *cuca*, que sense donarsen vergonya (per que d' aixó, qui no 'n té, no 'n gasta) posa

sa consciencia á sou pera fer qualsevol malesa encar que sigui pera perjudicar á un amic ó á un germá. D' eixa *filoxera* neix la influencia perniciosa, la amistat hipócrita, l' odi, la intriga, la infamia, la injusticia, la corrupció, la crudeltat, y en una paraula, tot lo més asquerós y degradant que pot reunir-se contra la civilisació y 'l ben entés avens de la humanitat.

Sense aquesta *filoxera* ¡quantas malfetas s' evitarian! ¡quantas vilesas! ¡quantas traicions! per que sobre tot per lo que 's refereix á las traicions, es la causa de molts y molt grans, donchs cubrint las apariencias ab lo petó de Judas, mou quan li convé una mà automática, des de darrera cortina pera evitar compromisos, tot pera satisfer *sos desitjos*, per que pe 'l caciquisme la qüestió es procurarse subordinats, encare que sigui fent pressió, pera desvirtuar y desorientar lo que 'ls convé y á qui 'ls convé al obgete de surtir-se ab la seva sens pararse en barras, fent us solsament de la rahó de la forsa, y si algú despreciant fins sa *conveniencia*, s' atreueix á tirarlos en cara son pecat (que ells no son capassos de confessar) utilisant la forsa de la rahó y de la veritat, se mofan d' ell, importantlos poch lo paper baix y rastret que representan, ni 'ls gemechs de sas ignocentas victimas.

Si la superbia dels cacichs no 'ls tingüés descompost lo cervell, y reflexionessin un moment ab atenció, consultant sa consciencia y contemplant sa obra, s' avergonyirían y cambiarian de procediment, encare que no més fos per egoisme. Apendrián á obrar com Deu mana, per que mal que 'ls pesi han de tenir molt present aquella màxima: «Lo despotisme es una de las pitjors calamitats; però 'ls déspotas deixarian de serho, si poguessin comprendre que sa llevar produheix espinas pera coronarse ab las mateixas».

Sembla mentida, que 'l caciquisme pugui arribar á tant, y que 'ls pobles se vajan resignant á soportarlo, donchs es cosa mol trista tingui de veures un poble supeditat per un individu. Be por dirse, en consecuencia, que 'l tal poble es molt sofert y no menos desgraciat, per que ahont impera 'l caciquisme hi há la injusticia, y mentres la justicia no impiri, no pot haverhi ni pau, ni armonia, ni felicitat. Pero entenguis, que al referirnos á la justicia nos referim á la ben entesa y rasonable de la igualtat devant la ley, que deixa molt que desitjar en lo período que estem travessant.

Lo meteix podem dir de la llibertat que es hermosissima quan es ben entesa, aixó es, quan va acompanyada de la justícia; però la llibertat de que avuy gosem, adulterada també pe 'l caciquisme, serveix pera que 'ns robin y 'ns atropellin, y per que després tinguem la llibertat de ser mirats ab indiferencia ó de quedar muts y de no queixarnos per que si decás hi haurá també qui tindrà la llibertat de moures pera acabarnos d' atropellar valentse del més incalificable despotisme.

¡Qui 'n horror pera un poble que 's diu civilisat!...

Sembla mentida que 'ls autors de semblants procediments no 's donguin vergonya de posarse á un nivell més baix que 'ls cafres,

Qui sab si las grans calamitats que experimentem y las que poden venir, son degudas á tan desbaratat y errat procediment... á aquesta falta de sentit comú, de bona fé, de caritat y d' amor al próxim...

Per que ¡ay!... Deu té un bastó.

Francisco X. Tort.

EL CATALANISME

Y EN XAVIER DE RICARD

El president de la Federació Regionalista Francesa, M. L. Xavier de Ricard ha publicat en el gran diari parisench *Le Temps* una carta-primeria d' una serie titulada «Promenade en Espagne» —en la que expressa las impresions rebudas en el seu recent viatge á Barcelona.

Després d' explicar la impresió de grandiositat, de creixensa y de vida que nostra capital va produirli, entra á estudiar el moviment catalanista, que considera com la qüestió principal plantejada á Espanya y la que més deu interessar y preocupar á Fransa.

Diu aixís:

«Aixó que sen diu Catalanisme es una qüestió que 'n conté moltes d' altres, que potser las conte totes, qu' es, per lo tant, molt difícil d' estudiar y de tractar.

Jo no tinch pas de dir si las reivindicacions catalanistas son llegendarias ó injustificadas; si son oportunas ó utópicas: els llegidors de *Le Temps* no tenen cap necessitat de saber lo que jo 'n penso mentres jo 'ls hi dongui elements pera formarse ells mateixos una opinió. Y ho repeteixo, no hi há pas cap qüestió sobre la que interessi més als francesos tenirne una opinió.

»De moment cal precisar: hi há varis partits: ó fraccions de partit dintre 'l Catalanisme; tots aquets partits ó fraccions de partit, d' acort sobre alguns principis comuns, no ho están pas quan se tracta dels medis ó del fi definitiu. L' objecte immediat es d' ohtenir pera Catalunya una autonomia política y administrativa que, segons las diverses aspiracions, va desde una ampla descentralisació al federalisme, y fins al separatisme. En lo que hi há més divergencias, es en lo referent á la organizació política y administrativa de Catalunya un cop autónoma ó independent.

La primera reivindicació catalanista, es la referent á la llengua. Es la qüestió que 'ns esparvera més á nosaltres

els francesos. Mes jo m' afanyo á dir, fins corrent el perill de centrariar las ilusions de 'ls meus amichs els felibres, que tota comparació que 's fassi (y 's fa molt sovint!), entre la situació actual dels dialectes del Mitgdia y la de la llengua catalana es enterament falsa. L' ús dels nostres dialectes es més limitat cada dia.

Es ben diferent á Catalunya. M' ho havian dit, ho havia observat la primera vegada que vaig venir aquí, y ara he volgut comprovarho: al carrer tothom se saluda y 's parla en catalá, la major part dels cartells y dels anuncis dels establiments de comers moderns son en catalá; á las botxas es en catalá que 's parla. Aneu al teatre, els vostres vehins parlarán en catalá, en els palcos y els passadissos sentireu el catalá; als circols, restaurants, en els tramvias, per tot, el catalá. Aturevos davant dels kioscos de las Ramblas, y veureu diaris en catalá, numeros revistas y publicacions ilustradas també en catalá.

La llengua catalana está; donchs, en plé vigor: aixó es precis consignarho pera alegrarsen ó lamentarho, segons que un desitgi la subsistencia ó la abolicció dels idiomas locals. Se m' assegura que després dels desastres d' Espanya, quinas consecuencias encara subsisteixen: el catalá s' ha extés considerablement: molts que l' havian casi abandonat han tornat á usarlo ab passió com á una protesta contra la centralisació madrilenya.

Aquet vespre hi há concert al Gran Teatre del Liceu: L' Orfeo Catalá hi cantarà algunas cansons, catalanas naturalment. Entre aquestas hi há «Els Segadors» cansó popular del temps de Felip IV que 'ls catalans prenen com la seva Marsellesa. Es una magnífica ocasió pera veure l' efecte que aquesta cansó produeix sobre la multitud.

Y efectivament una multitud, una gran multitud omple l' inmensa sala del Liceu. Quan en mitg del Orfeo que surt á l' escena apareix la bandera catalana, es saludada ab una inmensa ovació d' aplausos y de viscas; ja puch preveure desde ara com serán acullits «Els Segadors».

Tot ho he escoltat y tot ho he aplaudit, especialment la cansó popular «El Rossinyol»...

Rosinyol que vas á Fransa... rosinyol!

Més lo que á mi m' interessa son «Els Segadors». L' Orfeo se posa á peu dret, una frisansa s' encomana per tots els espectadors, se fa un silenci imposant. Y «Els segadors» comensan.

Pera donar idea d' aquesta «Marsellesa» tradueixo las estrofas que han sigut cantadas.

Jo vos asseguro que si la cansó popular no tingués per ella mateixa una significació ben marcada, els crits y las demostracions del auditori haurían sigut més que suficients pera donarli. El públich acompanyava la tornada en mitg de grans picaments de mans y crits de visca Catalunya. Y al arribar al vers ¡A las armas catalans! l' entusiasme s' ha convertit en deliri. Acabada la cansó, ha esclatat una ovació que sols s' ha calmat al repetir-se; després els espectadors l' han cantat ells la cansó, en mitg dels aplausos de la sala: aixó ha durat tot l' entreacte.

Jo he surtit del Liceu ab aquesta im-

pressió, que formulo tal com la he experimentada: *no hi há pas encara revolució; aquesta potser serà evitada ó desviada; més, certament, la situació es revolucionaria!*

(De *La Veu de Catalunya*).

GUSPIRES DE PIETAT

PENÇAMENTS ARROMANÇATS DEL «KEMPIS»

Ah, tants y tants qui per perdres s' afanyan molt llestament y en cambi tu per salvarte ¡si hi trascas mandrosament!

Sols un remey pel dolor hi ha, y per la tribulació, per la pena y la aflicció: pacient patirles.

Tu no ets de molt com voldrias ser. y vols als altres á ta fayçó fer?

Si tu la creu dús de bon grat, ella 't durá al fi desitjat, hont hi há 'l terme del patir que no podrás trovar aci.

El qui en judicar al próxim. afanyós lo temps esmerça sempre en debades trevalla sovint s' erra y aviat peca; el qui á si meteix se jutja escorcollant sa consciencia, les hores emplea en tasca que 'l pot dú á la vida eterna

Qui s' abraça ab les criatures es com qui 's serva en la canya vora el fangar: mes qui ab Jesús s' acompanya del Cel fins á les altures puja volant.

P.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge, dia 14, San Tiburcio.—Dillns, 15, Santa Basilisa.—Dimars, 16, San Toribi.—Dimecres, 17, San Aniceto.—Dijous, 18, San Eleuteri.—Divendres, 19, San Vicens de Colibre.—Dissapte, 20, Santa Ignés de Monte-Pulciano.

NOTICIES

En substitució de nostre estimat amich D. Eduart Rico, ha sigut nombrat Alcalde de Tortosa nostre volgut amich D. Miquel Bau.

Per *no se qué* han sigut suspesos y processats varios regidors y nombrats altres tants pera sustituhirlos.

Les investigacions als municipis deurién esser molt frequents. Com no ho son, per desgracia, son sempre de lamentar quan se tracta d' una cosa que lo de menos es la investigació.

Perxó cada dia estém més satisfets de combatre los procediments estúpids del centralisme.

Hem rebut lo primer número de la revista ilustrada que porta per titol *Lo Campanar de Lleyda*.

Al rebre tan estimat company ens

hem enrecordat dels fums del senyor Martos O'Neasle. Ell volia matar l'arrel del catalanisme á Lleyda y si arriba á estarhi tres dies mes, de segur que surt d'alli ab barretina vermella y cantant *Els Segadors*.

Benvingut sia 'l nou confrare.

+

Passat demá al vespre, compleixen dos anys d' aquell fet esgarrifós que tant va consterná nostra ciutat y en el que, ferits per les bales assassines, caygueren estesos al vestibul de la Casa comunal, quatre malaguanyats tortosins, entre ells nostre plorat amich Eduart Sacanella.

Preguem á Deu per l' ánima de les victimas y esperém que la justícia humana obri ab tota la rectitut de son delicat ministeri, fent caurer tot lo pes de la lley sobre 'ls autors morals y materials, ja que tot aixó y mes mereixen los que robaren la pau á la ciutat, portaren lo dol á la llar de tantes families y arrebataren la vida á quatre ciutadans honrats y decents.

Tortosins, menos politica y més patriotisme.

¡Honor al home de bé!... ¡guerra al malvat!...

La salvació de Tortosa es lo que importa.

Lo segon dia de Pasqua va arribar á nostra ciutat l' Excm. Sr. D. Vicens Lopez Puigcerver.

Al endemá sortí cap á Tarragona.

Nostre estimat amich y company en la premsa D. Manel Domingo y Manuel, Director del *Diario de Tortosa* ha dimitit lo carrech de corresponsal de *Las Noticias* de Barcelona.

La *Sociedad Velocipédica* de Tortosa convoca Junta General per' avuy á les dos y mitja de la tarde ab objecte de procedi á la renovació dels carrechs següents:

President; segon Vis-President y tres Vocals.

Los solemnes cults de la Confraria del Santissim Sagrament qu' escomensaren abans d' ahir á la Iglesia del Seminari, continuarant avuy y demá en la forma anunciada en los prospectes distribuets.

Los dos sermons pronunciat pel eloquent orador R. P. Antoni Rosell S. J. han sigut molt enfervorizadors y escoltats ab devotissima atenció per la nombrosa concurrencia que assisteix á dita iglesia del Seminari.

Los agricultors de Santa Bárbara se mostran satisfets de la abundancia de brots de flor que 's desarrollan en los olivés.

Lo canti d' oli de la penúltima cullita, de 15 quilos, es paga á 17 pessetas.

L' arros bombeta 's paga á Amposta á 11'50 pessetas lo quintá de 41'60 kilógrams.

Els escriptors premiats al Certámen de «Catalunya Artística», que va tenir lloch diumenge, al saló de Cent de Casa la Ciutat, celebrarán dintre de pochs dias ab un ápat la solemnitat esmen-tada.

En un diari de Barcelona, llegirem qu' ha sigut novament nombrat fiscal de aquesta Audiencia provinsial dor Vicens Greus.

Los dias 15 16 y 17 del actual se celebrará la gran fira anual de bestia en l' important poble del Perelló.

El «Pelayo» ha arribat á Tolón, colocaltse entre 'ls canoners de l' Escola de cadets.

Escriuhen de Lleyda que 'l negoci está completament paralisat.

Los olis han baixat un poch sos preus y las alsas extraordinarias que s' anunciavan dias atrás no apareixen, per cap part.

GENT DE LA TERRA

(Continuació)

III

LA PROVESSALLA

«¡Deu te cresqui la salut, pagesia catalana!

De la fam ja may sentim esglayadoras fibladas.

May nos manca aculliment devall d' antiga porxada; may los batents son tancats de vostras portas foranas

Si l' anyada bona ha estat, pa y vi lo servéy ens baixa; si dolenta n' ha sigut, pa, que Deu n' hi do, no falta.

De recados de parents, de sospirs d' enamoradas ¡si 'n duhem y si n' hem duts d' una casa á l' altra casa!

Mes de quatre casaments que han tingut sort regalada grat de cor n' han de sentir á la bona pobressalla.

Vol historias la gent gran, los petits volen rondallas; qui un vell psalm, qui un bonich goig qui unas coblas ben cobladas.

¡Isa vella! ¡papa vellet! obra 'l bech, cónatalas llargas; pensa bè, agafa respir, y ten compte ab la tonada.

Y, contant sempre y cantant, celebrem bellas diadas, esperant qu' arribi 'l temps de la festa més granada.

No hi há ca que 'ns sia esquerp, porque may al sarró faltan bocinets de pa florit per canillas de bon tracte.

Perdularis de cap lley may veuréu entre nosaltres: que 's cobrin ab lo treball, ó ab la justicia que 'ls cassa.

¡Prou sabéu, aplegodors que seguiu esta encontrada, prou donar rahó sabéu de qui son tots els qui captan!

¡Llobat sia 'l Deu del cel que tothora axi 'ns ampara! ¡Ell te guardi de tot dany, pagesia catalana!»

IV

LOS MASOVERS

«Puntuals sempre ab nostre amo, com es lley y rahó dels tersos que li espectan jamay está quexós.

En cambi éll per nosaltres es pare benfactor: bestráu diner per compras sens pagament d' un sou.

Axis bestiar no manca ni gra del sembrador quan es ben amanida la terra dels rostolls.

Si en' sent Nadal y Pasqua li fém present joyós; si á punt té nostras mulas per' batre com per tot.

En recompensa 'ns dexa fer llenya á tot estrop y en las anyadas tristas condona lo que pot.

Si un dia algú s' enfebra ja vé 'l senyor doctor: remeys, per tant que pujin, no mancan á tothom.

¡Oh terras ben volgadas! ab quin esclat de goig veyem que cada dia anéu de bo y millor!

Que Deu salut y vida nos servi bondadós, y de comiat nos lliure fins l' hora de la mórt.»

Joaquim Riera y Bertran.

(Acabará.)

BATXILLERÍAS

L' ORATORIA Y 'LS NERVIS

Un periodich inglés publica una collecció de confidencias molt curiosas sobre la sensibilitat nerviosa dels més grans oradors de la Gran Bretanya.

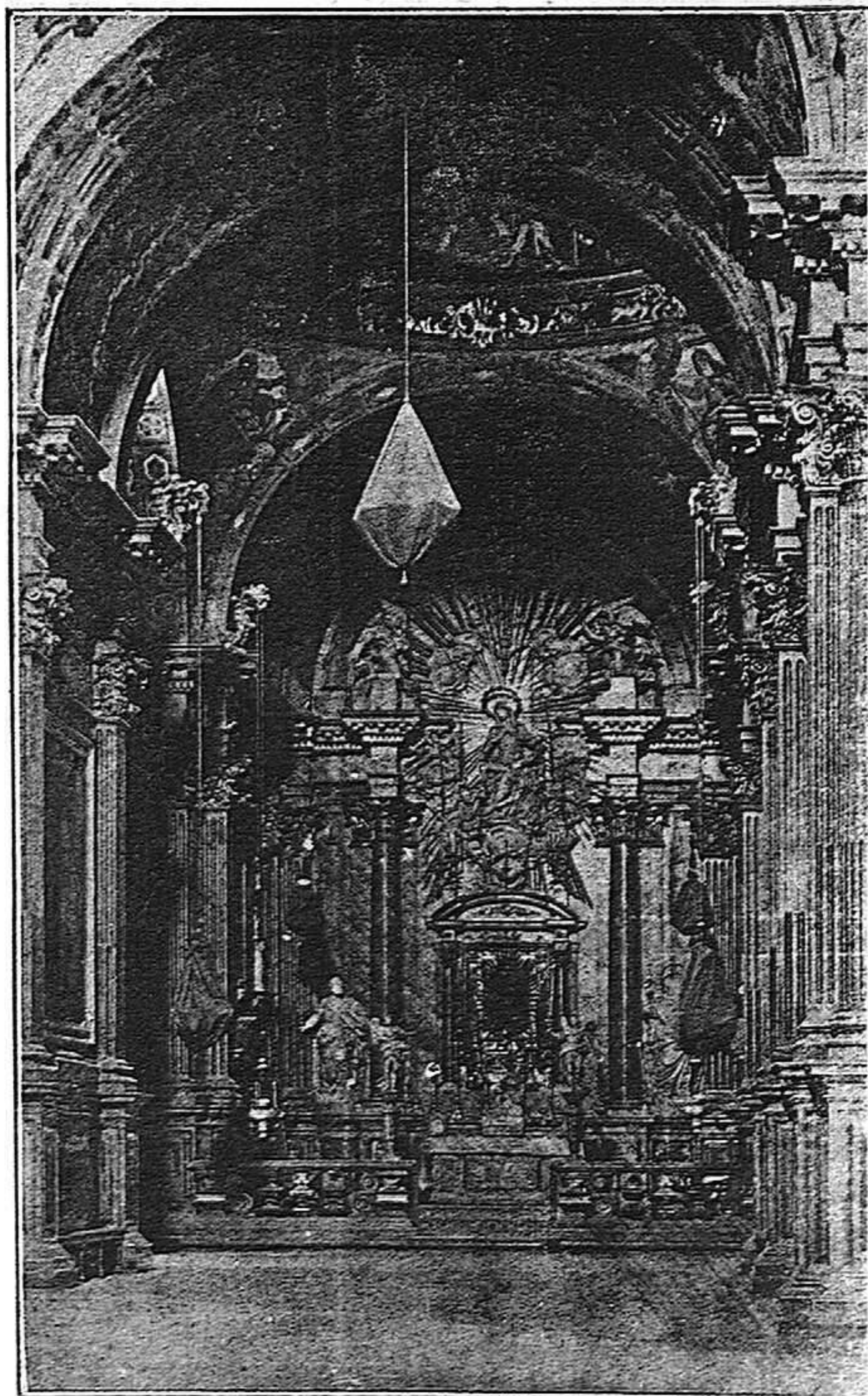
Heus-en aquí algunas:

«En Gladstone deya á un dels seus amichs:—Tot gran orador desde Demóstenes fins á Burke, es joguina dels seus nervis y jo no m' escapo pas d' aquesta lley general.»

«En Canning afirmava que al arribar el moment de pendre la paraula sentia com una formigor en tot el cos seguida d' olgunas estremituts. Lord Corson se sentia tan nervios, que mentres parlava no veyá á ningú y S. W. Harcourt, no sozament confessa que sempre que parla se sent dominat d' una nerviositat

SEU DE TORTOSA — FINESTRAL GÓTICH

H EUS aquí un recort de veritable gust ojival que hasta la darrera imposta está tancat, aquest finestral, per una reixa grollera de ferro, veritable aberració arquitectónica que 'ns priva poguer admirar de plé la esbeltesa d' una obra tan rica y elegant.

CAPELLA DE LA SANTA CINTA

excessiva, sinó que hi afegeix que 'l dia que aquesta desaparegués seria 'l darrer de la seva vida política.

Un altre orador diu que obrir la boca y ferli figa 'ls genolls es tot hù.

En quant á M. Chamberlain, no ha confessat encara que sigui nerviós, però 'ls seus amichs ho diuen, afeginthi que encara que no declari, no deixa de conèixerho.

A Espanya passa una cosa totalment diferent. Els oradors polítics tenen una barra y una paxorra colossals; las engegan sense mirarshi; lo que avuy declaran, demà ho desfán sense dificultat, aixís es que, com no temen el perill de comprometre's, fan discursos com aquell qui juga.

El que aquí 's posa verdaderament nerviós, es l' auditori, però 'ls efectes d' aquestas nerviositat varían segons el color polítich y las circunstancias personals del orador.

La oratoria den Blasco Ibañes,—per exemple,—ataca la bilis dels oyents; parlar l' Ugarte y tremolar tota la majoria en pés es la mateixa cosa.

Els discursos den Romero Robledo donan la sensació de pessigollas y fan riure de fástich, y els den Silvela fan plorar de llástima.

Quan vivia en Castelar y discursjava, l' auditori sentia verdaderament mareig de tant de anar de Grecia á Roma y viceversa sense fer estacions, y en Cánovas no podia badar boca sense que á un no li vinguessin ganas de dormir.

Podria parlar encara de molts altres efectes de la nerviositat produida per la oratoria dels polítichs espanyols, pero no ho faig porque ja 'm comenso á posar nerviós y acabarian per posarrhi vostés.

Un Batziller.

CURIOSITATS

ABANS DE JESUCRIST

- 520 Anaixemenes de Mileto inventa los rellotges de Sol.
- 437 Hipócrates ensenya l' anatomia y la medicina.
- 320 Erasistrato fa los primers estudis en los morts humans.
- 300 Tolomeo inventa los fanals.
- 250 Los egipcians inventan lo rellotge d' aigua.
- 201 Los xinos inventan lo paper de seda, los pinzells y la tinta.
- 170 S' introduhexen vinguts del Orient los forns pera courer pa.
- 120 S' inventa la bomba hidráulica y se fa la primera tentativa del vapor.
- 60 Pondoni mideix la circumferencia de la terra.

VARIETATS

JOVENTUT

L' horitzó d' aquesta vida
trist de mí, quin horitzó!
El contemplo negre, negre
com unes aies de corb.
Al ser prop ma juvenesa,
lo vey daurat pel sol,
semblantme simbol de vida
l' esplendor de ma il-lusió.
Un palau trobí en la terra,
perá mí tot era hermós...
¡no había fendit encara
los fondos abims del cor!
Arribant ma juvenesa
s' enfosquia l' horitzó,
y l' espay anava omplintse
d' una tètrica foscor.

Desd' aleshores mon ànima,
despullada d' il-lusions,
sola, trista y malaltissa
navega en mars de fredor,
y al dar-me més foch la vida
sento més glassat mon cor,

F. Vives Puig

RETALLS

En certa ocasió vá esser dictada una rigurosa disposició contra los ganduls. Entre 'ls mols que varen esser agalats ho fou un subjecte á qui may ningú havia vist treballar y tampoch se sabia que tingués rendes.

Portat devant l' autoritat va protestar molt cremat de la seva detenció pretextant de que ell tenia un ofici ab lo qual ben be podia guanyarshi la vida, á no ser que 's oferian ben poques ocasions pera exercirlo, de lo qual no 'n tenia ell pas la culpa.

—De quin ofici feu? — Li preguntá lo batlle.

Y ell donantse molta importancia vá contestar:

—Fumo vidres pera observar los eclipses.

***

— La crítica no pot exercirse sense sinceritat: la sinceritat en la crítica es lo resúm de totes les escoles.

—Es digne de llástima lo literat que militant en determinada escola, s' atreueix á burlarse del seu contrari: es tan poch lo seu talent de visió, que no arriba á descobrir la unitat de concepció en la varietat de temperaments.

—La conciencia de la humanitat es una: les escoles literaries son producte de no poder contemplar una sola inteligencia ab tota sa sublimitat lo espectacle de la conciencia.

Bernad y Durand.

PASSA-TEMPS

JEROGLIFICH COMPRIMIT

P 1449 y }

***

CHARADES RÁPIDAS

- 1.ª Dos-tres es animal; la primera vegetal. Tot; llados de mar.
- 2.ª La tercera en los jardins; segona animal; primera vegetal. Tot, auccell.
- 3.ª La tercera es negació; la segona nota musical; primera, vegetal. Tot, instrument.

***

INTRINGULIS

○ ○

Ab aquestas dos vocals y tres consonants formar lo nom de un carrer de Tortosa.

***

TARJETA

Pere Ll. Feliph

D

Ab aquestas lletras combinades resulta lo nom y apellit de un il·lustrat tortosí.

Les solucions al número próxim.

***

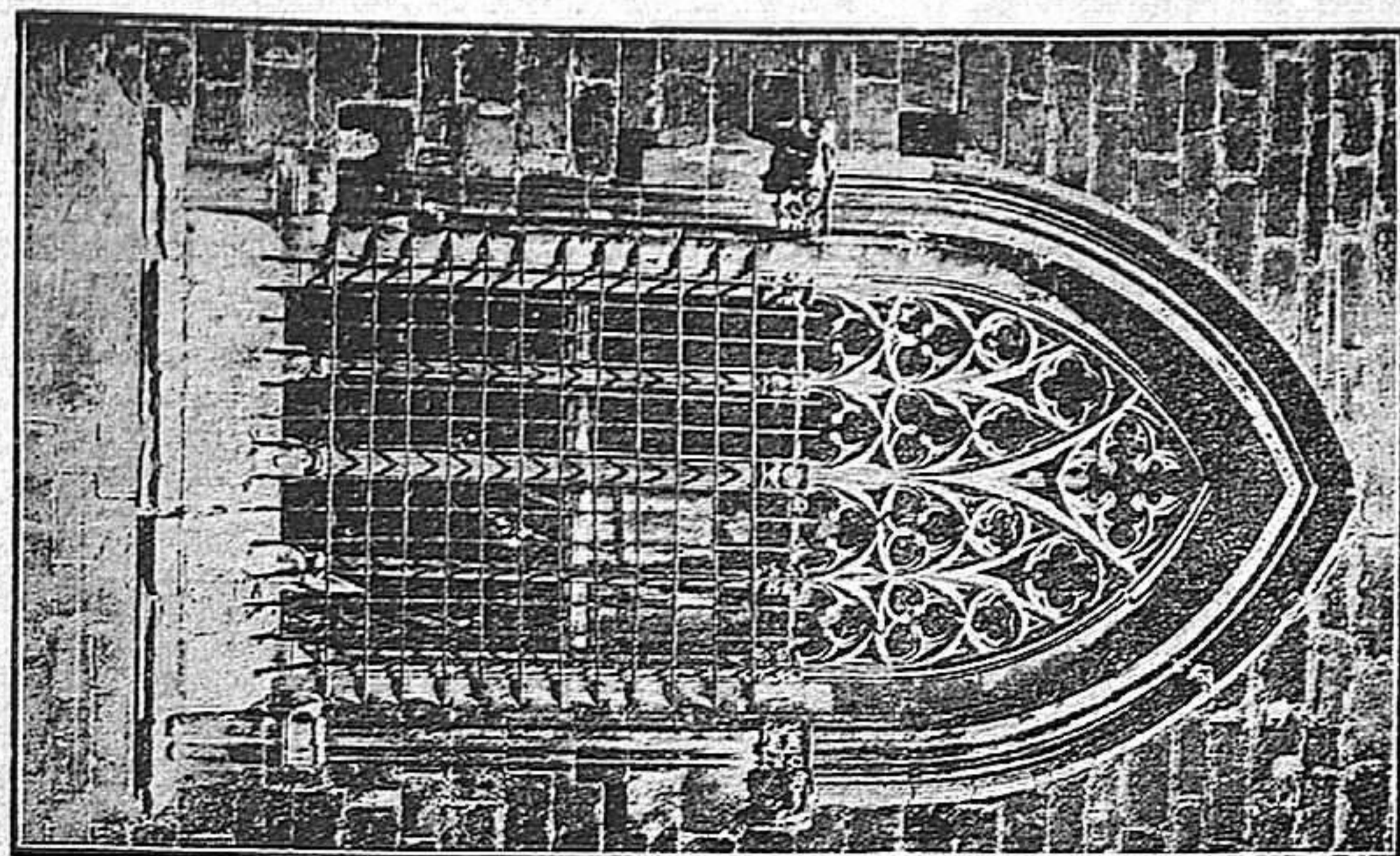
SOLUCIONS AL NUMERO ANTERIOR
Al jeroqlifich: Lo mes de menos dies es lo Febrer.

A les charades: Pigota, Picamá y Pia,

A la frase feta: Estar entre espasa y pared.

Manel Toga Munt.

Imp. de E. Cantero, San Blay, 34, Tortosa.

FINESTRAL GOTICH

Aixís com en l' interior de nostra Seu la linia gòtica predomina y enlayra nostre esprit y nostros mirades, al entrar á la Capella de la Santa Cinta l' ànim no experimenta lo dols batech que moments abans sentia devant de aquella severitat. Les alegres línies del Renaixement brollen, per tot arreu en lo temple que la pietat de nostres pares aixecá lo sigle XVII á la Mare de Deu de la Cinta.

SEU DE TORTOSA -- CAPELLA DE LA SANTA CINTA

Aquesta capella es tota de marbres y jasbs del pahis. Conté riquíssims detalls arquitectònichs y preciosos pintures murals en la cúpula y petxines que s' aixequen al centre del creuer.
Dins de son estil, la Capella de Nostra Senyora de la Cinta resulta una obra que pot servir de model á moltes de les iglesies del Renaixement.